

L'autor, que és també professor de 'public policy' a The Johns Hopkins University, denuncia les tergiversacions del darrer informe del Fòrum de Davos

VICENÇ NAVARRO
CATEDRÀTIC DE
POLÍTiques PÚBLIQUES
(UPF)

La manipulació neoliberal de la imatge d'Espanya

Una visió molt promocionada pels mitjans i pels economistes neoliberals és que l'economia espanyola és molt poc eficient i competitiva com a conseqüència de les rigideses del seu mercat de treball i de la seva excessiva despesa pública, incloent-hi també la despesa pública social. Aquesta última es considera com una enorme càrrega que està ofegant l'economia. Un exemple n'és l'informe *Global Competitiveness Report 2010-2011*, produït aquest any pel Fòrum Econòmic Mundial (amb seu a Davos), i que en teoria intenta analitzar la competitivitat dels països del món. El coordinador de l'informe és el conegut economista neoliberal Xavier Sala i Martín, de la Universitat de Columbia, a Nova York, i freqüent tertulià en els programes radiofònics i televisius de la televisió pública catalana.

El primer que cal dir és que l'informe no és un estudi que es basi en dades objectives, de les quals es deriven les seves conclusions. L'informe es basa principalment en una enquesta que ha estat realitzada per persones properes al món empresarial en 139 països, amb preguntes del tipus següent: «Com valora la percepció popular sobre el comportament ètic dels polítics al seu país?». La persona que respon a aquesta pregunta posa un número en una escala, cosa que em sembla molt bé, excepte pel fet que, si l'intent és comparar les respostes donades per diferents persones en països diferents, caldria seguir un criteri homologable i explícit, perquè, en cas contrari, la pregunta i la resposta s'obren a tota sèrie de subjectivitats que defineixen més l'enquestat que l'enquestador. En alguns països, el qui contesta pot tenir més simpaties vers la classe política que una altra persona d'un altre país, un fet que impactarà enormement en la seva resposta, sense que això no reflecteixi res, per exemple, sobre la corrupció. Amb aquest mètode de treball es conclou que Qatar, una dictadura medieval (paradís per al món empresarial), apareix com un dels països menys corruptes del món i que gaudeix d'una percepció popular més positiva sobre el comportament ètic dels seus polítics. En aquell país, els membres de la família reial controlen els grans mitjans de producció. Un altre país amb comportament ètic exemplar és Oman, una altra dictadura medieval a l'Orient Mitjà, conegut per la seva riquesa petrolera i pel fet de tenir una força de treball (basada primordialment en la immigració) mancada dels mínims drets laborals. En ambdós països, Qatar i Oman, el que respon a la pregunta en què s'avalua «la major confiança popular respecte al comportament ètic dels seus polítics» és un personatge del mateix *establishment* d'aquell país. Segons sembla, confiança popular vol dir confiança empresarial en aquell Estat que prohibeix l'existència de sindicats. Per cert, els dos països surten també molt ben parats en la majoria de les valoracions. Així, a la pregunta de «com valora la contractació i l'acomodament de treballadors al seu país», ambdós països, que, com he dit, no tenen sindicats, hi apareixen entre els més ben valorats.

En totes aquestes categories, com calia esperar,

Espanya hi apareix a la cua, molt per darrere d'aquells països. No hi ha dubte que la democràcia i el comportament ètic de l'Estat s'han de millorar a Espanya. Però posar dictadures medievals com a model d'honestat i de falta de corrupció no és creïble. En tots dos països –Qatar i Oman– els recursos es reparteixen entre les seves famílies reials. D'altra banda, és previsible que persones i institucions en un sistema dictatorial (com són aquells països) donin opinions més favorables als seus estats que en una democràcia (com és Espanya). La institució que respon al qüestionari a Espanya (l'IESE, un centre d'estudis empresarials) té una actitud molt crítica vers l'Estat espanyol, la qual cosa em sembla molt bé. Però em sembla molt malament que es compari amb l'avaluació que institucions properes a l'Estat fan sobre la netedat i la falta de

«El coordinador de l'informe és el conegut economista neoliberal Xavier Sala i Martín, de la Universitat de Columbia i freqüent tertulià en programes radiofònics i televisius»

corrupció estatal. Aquest mètode de treball és no solament mancat de rigor, sinó alhora subjecte a tot tipus de manipulacions i de biaixos.

En realitat, quan es contrasten les dades de l'informe amb les dades objectives d'agències d'avaluació creïbles, l'informe apareix com el que és: un nou pamflet ultraliberal. En educació, en l'anàlisi de la qualitat educativa (en coneixement de matemàtiques o de ciències), per exemple, Espanya hi apareix a la cua, en la posició 99, per darrere del Kirguizistan (l'any passat estaven igualats). L'Informe PISA (l'informe de l'OCDE, de major credibilitat científica, basat en proves realitzades als estudiants) mostra que Espanya, en aquesta categoria (coneixement en matemàtiques o en ciències), es troba lleugera-

«Les dades de l'informe contrasten amb les d'agències creïbles. En educació, Espanya hi apareix per darrere del Kirguizistan [...] dictadures com Oman hi apareixen com a exemples ètics»

ment per sota de la mitjana de l'OCDE (el grup de països més rics del món), mentre que el Kirguizistan és a la cua. Una cosa semblant es podria dir sobre el rigor en l'avaluació del sistema educatiu (on Espanya apareix en l'informe per darrere de Zàmbia). Aquestes, i moltes altres dades, mostren el nivell de manipulació a què s'arriba en aquest informe, l'objectiu del qual és promoure la visió neoliberal al llarg del món. I, com també calia esperar, la majoria dels mitjans d'informació i de persuasió catalans i espanyols (de persuasió neoliberal) han proveït les caixes de ressonància perquè es presenti aquest informe com el que no és: un estudi objectiu sobre la competitivitat dels països del món, incloent-hi Espanya. En realitat, és un pamflet polític de sensibilitat neoliberal portada a l'extrem. ☹